

Prawo łaski

Na mocy art. 139 Konstytucji Prezydent stosuje prawo łaski.

Prezydent ma możliwość darowania – w całości lub częściowego złagodzenia – kary prawomocnie orzeczonej lub innych publicznoprawnych skutków skazania, na przykład w postaci zarządzenia zatarcia skazania (ukarania). Prezydent stosuje prawo łaski wydając indywidualny akt łaski, w szczególności wobec osób skazanych wyrokiem przez sąd powszechny za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, w zakresie wymierzonej tym wyrokiem kary lub środków karnych.

Akt łaski stosowany jest przede wszystkim, gdy skutki wyroku są nadmiernie dolegliwe, a ich represyjny charakter znacznie przekracza poziom zamierzony przez sąd, gdy wymagają tego względy humanitaryzmu i sprawiedliwości, a nie można uczynić im zadość w drodze postępowania sądowego oraz gdy występują wyjątkowe, nieznanne dotąd wydarzenia.

Prawo łaski może być stosowane wobec każdego skazanego, którego kara lub inne publicznoprawne skutki jej wymierzenia podlegają wykonaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Prawa łaski nie można zastosować jedynie wobec osób, które zostały skazane orzeczeniem Trybunału Stanu.

Prawo do stosowania łaski jest konstytucyjnym uprawnieniem osobistym Prezydenta, wykonywanym bezpośrednio przez głowę państwa. Decyzję w przedmiocie stosowania prawa łaski – ułaskawieniu lub odmowie zastosowania tego prawa – Prezydent podejmuje samodzielnie.

W zdecydowanej większości przypadków, Prezydent podejmuje decyzję w przedmiocie zastosowania (lub niezastosowania) prawa łaski po zapoznaniu się ze wszystkimi dokumentami dotyczącymi osoby skazanej (m.in.: aktami sądowymi, a w szczególności treścią wyroku, jego uzasadnieniem, wywiadami środowiskowymi, opiniami administracji z zakładów karnych, opiniami sądów, wnioskiem Prokuratora Generalnego).

Art. 144 ust. 2 Konstytucji umieszcza stosowanie prawa łaski w katalogu prerogatyw głowy państwa, zwalniając ten akt z konieczności udzielenia kontrasygnaty przez Prezesa Rady Ministrów. Akt łaski, jako prerogatywa prezydencka, nie podlega kontroli.